

“L’ocultació dels casos de pedofília pot afavorir que n’hi haja més”

Facund Fora (Vinaròs, Baix Maestrat, 1959) és psiquiatre i coordinador de la Unitat de Sexualitat de la Clínica Teknon. Dibuixa el perfil dels pedòfils, analitza la relació entre celibat i pederàstia i explica quins són els traumes que pateixen les víctimes dels abusos.

Quin és el perfil del pedòfil?
—Cal diferenciar el pedòfil que simplement té interès sexual per nens prepubers del delinqüent sexual l’objecte del qual són els nens. Entre els primers, amb atracció pels nens, hi ha molts homes —això sí, són sobretot homes, com a totes les parafil·lies—, i sumen un nombre important de persones que tenen aquesta desviació sexual, en què el desig sexual es deriva cap a nens o nenes —perquè pot ser atracció heterosexual o homosexual. Molts d’aquests no arriben ni a les consultes de les clíniques ni al sistema judicial. És desconegut quin és el percentatge de població, però segur que no és baix.

—Per què ho diu?

—Perquè és la parafília més freqüent, força estesa, molt més que el sadisme, l’exhibicionisme, etc. Des d’un punt de vista psicopatològic serien aparentment normals: tenen la seua família, la seua feina i es desenvolupen socialment sense cap dificultat. L’únic que hi ha és aquesta atracció sexual cap als cossos prepuberals. Això és diferent del delinqüent sexual de pedofília, que ja presenta un perfil més marcat, amb més parafil·lies —amb èpoques d’exhibicionisme o unes altres—, amb un perfil psiquiàtric d’impulsivitat —és un subjecte antinormatiu, amb conducta dissocial— i amb un impuls sexual elevat. Tot aquest perfil, amb impulsivitat i baixa integració de les normes socials, ja és de delinqüent capaç de tenir conductes disruptives.

—Hi ha diversos graus de pedofília?

—Les persones més antinormatives seran més capaces, si tenen l’impuls, de deixar-lo anar. Mentre que la persona

JORDI PLAY

que és només pedòfila però té més integració de normes i sap que això és prohibit a la nostra societat, per més pedòfil que siga des del punt de vista d'atracció sexual, serà més capaç de controlar els impulsos. N'hi ha que tindran conducta proactiva de cerca d'estímuls sexuals i n'hi ha que sempre han tingut aquests estímuls controlats i només actuaran si troben l'oportunitat de fer-ho. Són casos típics de conductes incestuoses —l'avi amb la néta, l'oncle amb la neboda...—, que troben una oportunitat i tenen una conducta pedofílica aïllada en una persona que fins aquell moment no havia mostrat cap senyal. Després, hi ha tot de pedòfils que no arribaran mai a la consulta del metge o al sistema judicial perquè tenen bon control d'impulsos i bona integració de les normes, però que després són molt capaços d'anar-se'n a Tailàndia quinze dies per deixar via lliure a la seua pedofília. Tornen aquí, es posen el vestit i la corbata i com si no passara res. Fixeu-vos que el turisme sexual és molt freqüent. N'hi ha molt i hi ha poques traves. Poden anar a Cuba, les Filipines o Tailàndia i tornen i no mostren cap mena de conducta pedòfila.

—Ara han sortit els casos d'abusos en el si de l'església catòlica a diversos països. Creieu que el celibat dels capellans catòlics pot ser una causa que faça emergir la pedofília?

—El celibat, com a tal, no causa pedofília. El celibat pot actuar de forma indirecta. La pulsio sexual és una tensió que es genera dintre del cervell. Aquesta tensió s'ha de canalitzar cap a algun lloc. És lògic que una persona cèlibe siga com una mena d'olla de pressió en aquest sentit, perquè no dona sortida a aquesta tensió sexual. Per això és més fàcil que una persona amb certa preferència sexual cap als nens que, a més, hi està normalment en contacte, es trobe en la situació oportuna que esmentàvem abans. Tot i que el celibat no n'és causa directa, afavoreix l'expressió d'aquesta pedofília. És evident que si els capellans foren casats i resolgueren la seua tensió sexual dins el matrimoni, els seria més fàcil de controlar els impulsos pedòfils.

—Diu Josep Torrents, de l'associació Església Plural, que potser també és part del problema “la formació que reben els aspirants al sacerdoci, els seminaris, els filtres laxos que es

“Una persona cèlibe és com una olla de pressió [...]. El celibat pot afavorir l'expressió de la pedofília”

fan servir en l'admissió [...]. En molts seminaris es viu un món virtual, on es fabrica una realitat que no existeix, i quan alguns capellans, febles psicològicament, arriben al món real, el xoc és tan brusc que sovint crea inadaptació, inseguretats i frustració que poden derivar en conductes patològiques i perilloses.” Hi esteu d'acord?

—Podria estar-hi d'acord. No tant que això desemboque en la pedofília, sinó que aquestes persones viuen en una mena de bombolla que no és el món real. El món real és ple d'estímuls que ells viuen com a temptacions del dimoni —i ho poden ser o no, però els estímuls sí que hi són. De fet, abans de dir que són més febles psicològicament, s'hauria de parlar sobre què entenem per feblesa psicològica. En el cas dels pedòfils delinqüents són persones que tenen més dificultats per a controlar els impulsos, amb més facilitat per a caure en el plaer immediat... Si haguérem de fer tests de personalitat per al capellans també n'hauríem de fer per als polítics, els pares, etcètera.

—Voleu dir que hi ha pedòfils en tots els estaments?

—Sí. I la psicologia humana és la que és i els capellans no són diferents. Avui dia, de tests psicològics a penes se'n fan. Pràcticament ni per als pilots d'avió, que se suposa que és una de les professions en què la seguretat és més controlada.

—Seria possible de detectar la pedofília?

—No. S'ha intentat detectar amb proves fisiològiques, passant-los diapositives i mesurant la resposta erèctil i el flux de sang que arriba als genitals. I es valora fisiològicament quins estímuls tenen més resposta sexual. Però això té un valor relatiu.

—És fàcil de dissimular?

—No és gaire fàcil, perquè una erecció, de la mateixa manera que no es pot provocar fàcilment quan un vol, tampoc no es pot suprimir del tot. Però és clar que l'individu pot veure l'estímul i mirar de pensar en una altra cosa, tancar els ulls o mil coses per no tenir la respos-

ta sexual que tindria normalment amb aquells estímuls.

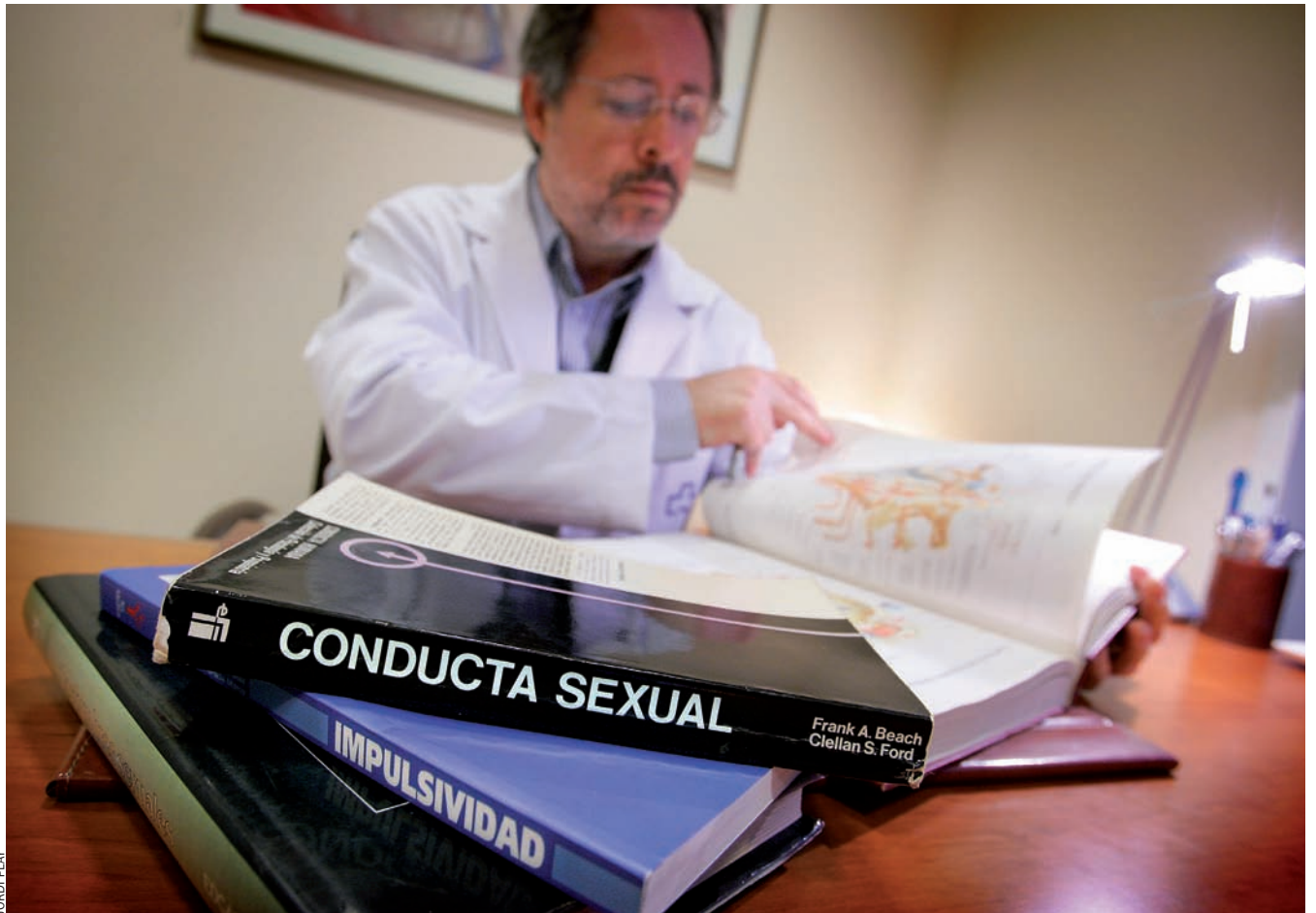
—Heu tractat casos de pedofília?

—De capellans, no. De pedòfils, sí. Els pedòfils que he tractat els he tractats perquè han tingut dificultats amb la llei o amb la família. Això és comú a totes les parafilies. És una activitat que els porta plaer i, per tant, no es consulta al metge si no sorgeix cap problema amb el seu entorn. De vegades, els porten quan han passat quinze anys i ja no s'hi pot fer res. Algunes altres vegades el problema hi és present. I els qui consulten per obligació és per qüestions judicials. Sovint el jutge imposa, dins la seua pena, el tractament. De fet, amb la pedofília els tractaments de caire psicològic tenen una eficàcia baixíssima. Quan s'han fet estudis, s'ha vist que la taxa de reincidència és pràcticament la mateixa amb pedòfils tractats que amb pedòfils no tractats. Només té una certa eficàcia el tractament farmacològic amb antiandrògens.

—Castració química?

—Sí. No és gaire ben vista, però són tractaments que l'individu fa voluntàriament. Fins i tot quan el jutge els imposa, els dona a escollir tractament o presó. I l'individu decideix. Això té certa eficàcia si es fa ben fet, cosa que implica controlar els nivells de testosterona a la sang, de tant en tant, per comprovar que aquella persona pren les pastilles. Mantenint els nivells de testosterona baixos s'aconsegueix un nivell de desig sexual molt baix, cosa que a l'individu li ho fa molt més fàcil. Hem de pensar que la testosterona no és responsable únicament de l'impuls sexual, sinó també de l'agressivitat —i per això els homes són més agressius i impulsius. Amb el tractament mates dos pardals d'un tret.

Psicològicament, s'ha intentat. Conductualment, els anys 70 eren moda les teràpies aversives: sotmetre l'individu a l'estímul que tu volies evitar, acompanyat d'un altre estímul desagradable, com ara un xoc elèctric, una pudor d'amoníac molt forta. Amb això es reduïa una mica, però era una cosa molt temporal: aquella associació li dura un

JORDI PLAY

“Si l’abús no és violent, el nen ho pot viure com una cosa estranya però no tenir veritable consciència de què li ha passat”

temps però després es perd perquè, a la vida real, l’individu rep els estímuls que tu vols evitar sense cap estimul aversiu.

—L’ocultació dels fets és una estratègia que pot ser positiva?

—No. L’ocultació dels fets, en una qüestió com aquesta, només fa que la persona se senta impune. Això pot afavorir que n’hi haja més casos. De fet, una de les mesures que resulta eficaç, a banda el tractament farmacològic, és el control extern: sotmetre el subjecte a una pressió externa.

—Com als Estats Units? El fet que els veïns sàpiguen que és un pedòfil és eficaç?

—Per això aquesta mesura s’ha posat en pràctica en alguns països. A Anglaterra em sembla que també ho fan. Aquest control extern és de les mesures més eficaces. Si ho manté amagat, l’únic que aconsegueix l’Església és afavorir una proliferació de casos. De segur que amb tot això que surt als diaris, més d’un capellà amb impulsos pedòfils se’ls conté, perquè veu l’oposició i la pressió social.

—Quins són els efectes en les víctimes? Quins trastorns?

—És molt variable. Depèn de com ho viu cada individu, de si ha estat més o menys traumàtic, o més o menys dolorós, i depèn d’allò que s’anomena capacitat de resiliència, que és la capacitat de sobreposar-se. També és cert que en la pedofília hi ha dos traumes: el possible trauma depèn com s’haja viscut l’abús i, després, el segon trauma es veu quan el nen, de més gran, pren consciència de què ha passat.

En aquesta presa de consciència hi té molt a veure la visió social de la pedofília. L’exemple més paradigmàtic és l’antiga Grècia, on aquestes conductes no solament eren aprovades sinó reforçades i tot, perquè era ben considerat que un nen pogués accedir a tenir relacions sexuals amb un filòsof o un savi. Era un motiu d’orgull: per al nen, per als pares i per tothom. En aquest cas, potser sí que el nen podia tenir el trauma, si aquest adult n’havia abusat de forma més o menys violenta, humiliant o dolorosa, però després no tenia el segon trauma.

Allò que havia fet era ben valorat socialment. Com que avui dia no passa, sinó que la pedofília és una de les conductes que aixeca més alarma social, hi ha els dos traumes: el de quan va passar —i sobreposar-s’hi— i el de prendre’n consciència més tard.

—Hi ha un sentiment de culpa en la víctima que fa que ho amage?

—Aquests casos es coneixen molt després, però no tan sols perquè el nen puga estar amenaçat perquè no ho diga, sinó també perquè, d’entrada, el nen, tots els nens, cada dia viuen coses que els semblen estranyes: si l’abús no és violent ho pot viure com una cosa rara, però no tenir veritable consciència d’allò que ha passat. Quan queda veritablement afectat és quan s’ha fet adult, ha sentit parlar de tot això i pren consciència de què li ha passat: llavors és quan trau tota la ràbia, tota la frustració, tota la humiliació d’haver-se sentit abusat. L’ideal seria que es denunciara al moment, però si no es fa, és bo que s’acabe denunciant.

Àlex Milian